

Het Vildersveen wemelt van leven

Een oud veengebied en een watergang, nog door Staring aangelegd. Bij Halle-Heide ligt een uniek landschap.

door
Henk Harmsen
henk.harmsen@gelderlander.nl

HALLE-HEIDE – Evenwijdig aan de 'grote' Veengoot op de grens tussen Halle-Heide en Mariënveld, loopt nog een oude watergang. Nou ja, watergang: een droog, begroeid slootje, verborgen onder struik en boom. Maar we staan wel oog in oog met een landschapsmonument: datgene wat ooit de dichtster Staring of zijn zoon bedacht om de boeren hier in de midden-Achterhoek van de drassigheid af te helpen: de oude Staring-Veengoot van 1801. Of dit 'gootje door het veen' richting Ruurlo bij de aanleg veel breder is geweest? „Met de hand graven valt niet mee, dus ik vermoed van niet”, zegt André Kaminski, oprichter van Stichting Achterhoek weer Mooi (StAM). „De stroomsnelheid zal misschien wel groot zijn geweest, om zoveel mogelijk

■ Anton Stortelder (links) en André Kaminski, speurend bij het 'kluungat' in het Vildersveen. foto Jan van den Brink

“Als er niet meer wordt gemaaid is het Vildersveen binnen enkele jaren een bos

Onderzoeker Anton Stortelder

water af te voeren. Net zoals de beken in Winterswijk soms wild stromen. Elke kuub afgevoerd water was toen meegenomen.” De nieuwe Veengoot, na samenvloeiing met de Baakse Beek uitkomend in de IJssel, is er later langs gegraven en in de jaren 1926-1940 in het kader van de Werkverschaffing verbreed en verdiept. Een visrijk water en schelpen in de opgedroogde bagger langs de kant vertellen dat ook de zoetwatermossel hier leeft. Met Anton Stortelder, onderzoeker

van Alterra voor landschapsontwikkeling en natuurbeheer, gaat Kaminski door het Gait Dammers-kuierpad langs de Veengoot dieper het Vildersveen in, een prachtig natuurgebied van zo'n 5 hectare. De warme middag omgeeft ons met bijen, libellen en vlinders. Alles is vol gezoem en vogelgeluiden, verder diepe stilte. Anton Stortelder kwam als jongen al in het *Veldsveen*, zoals hier de uitspraak is. Zuivering, schaatsend, genietend. Het hoogstens 3 hectare grote veenreant

in de voormalige Halse Mark vormt een groot contrast met de vlakke weiden in het ruilverkavelingsgebied aan de overkant van de Veengoot. Stortelder legde op zo'n grasland bij een kunstmanifestatie eens demonstratie een grote bijartek neer, om zo een bijartek te suggereren. We lopen door een van de kleine oude hooiweides, met egelboterbloem, zegge en reukgras, richting het met bomen en struiken

wild omgroeide 'kluungat', dat herinnert aan oude turfwinning. De plantengroei wordt steeds weelderiger met meer en meer vochtminnende soorten zoals munt en lis. Ma die zone worden de planten steeds hoger. Opeens schiet uit de rugte aan het meetje – met hoge sprongen – een ree. We volgen een druk belopen ganzenpaadje en zien een weidebeekjuffer. Het donkere water van de poel trekt veel levensvormen

aan. Zonder maaien door Staatsbosbeheer zou dit Vildersveen binnen enkele jaren een bos zijn. De herinnering aan het kleinschalige hooiweideslandschap rond Zieuwent zou verdwijnen. Die zorg heeft Stortelder door de bezuinigingen. „Begrazing kan misschien een alternatief zijn.”
.....
Dit is deel 9 in een serie over beoogde landschapsmonumenten in Oost-Gelderland.